

ઘોરણી : 11

ગુજરાતી

પાદ : 19

કાલ્યાણી

1. ખીલા

1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(1) મેદની શા માટે ભેગી થઈ હશે?

➤ કોસ પર ખીલે જડી દીઘેલા ઈશુ ખ્રિસ્તને જોવા મેદની ભેગી થઈ હશે.

(2) વધુસ્તંભ પર કોને જડી દેવામાં આવ્યા હતા ?

➤ વધુસ્તંભ પર ઈશુ ખ્રિસ્તને જડી દેવામાં આવ્યા હતા.

(3) ખીલા સામે જોઈને લુહાર એકશાસે શું બોલે છે?

➤ ખીલા સામે જોઈને લુહાર એકશાસે બોલે છે કે મે આ
ખીલા તો મકાન બાંધવા માટે ઘડયા હતા. અરે, અહી તો
આ ખીલા પર ઈશુ ખ્રિસ્તને જડી દેવાયા !

2. નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો.

(1) કૌસમાં આપેલી કાવ્યપંક્તિ દ્વારા કવિ શું કહેવા માગે છે?

> 'ખીલા કાવ્યમાં' કવિએ કૌસનો વિરિષ્ટ ઉપયોગ, કાવ્યના ગૂઢ સંદેશને વ્યક્ત કરવા માટે કર્યો છે. વૃદ્ધ લુહાર પોતાના હાથે ઘડેલા ખીલા વડે વધસ્તંભ ઉપર જડેલા ઈશુ ખ્રિસ્તને જુએ છે. તે ઈશુના દેહમાંથી લોહી નીતરતું જુએ છે. કવિ ઈશુના કરુણાસભર કૌસ પર લોહી નીતરતા દેહને સૂર્ય અને ચંદ્રના સંદર્ભ દ્વારા અર્થસભર બનાવે છે. આમ, કાવ્ય દ્વારા વ્યક્ત થતા માનવજીતના ચિરંજીવ સંદેશને વ્યક્ત કરવા કવિએ (કાવ્ય પ્રયુક્તિરૂપે) કૌસનો ઉપયોગ કર્યો છે.

(2) લુહાર શું જુએ છે? એનું હદય શી વ્યથા અનુભવે છે?

➤ લુહાર ફ્રેસ પર ઈશુ ખિસ્તને ખીલે જડેલા જુએ છે. તેમના દેહમાંથી લોહી નીતરતું જોઈને તે દ્વારા થઈ જાય છે. ખીલાનું સર્જન પ્રાણધાતક બનશે એવું એણે વિચાર્યું નહોતું. એણે તો સારી ભાવનાથી મકાન બાંધવામાં ઉપયોગી થાય એ હેતુથી ખીલા ઘડ્યા હતા. એનો આવો દુરુપયોગ !! આ વિચારથી એનું હદય વ્યથિત થઈ જાય છે.

3. નીચેના પ્રશ્નની મુદ્દાસર નોંધ લખો.

- 'ખીલા' કાવ્યનો કેન્દ્રવત્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.
➤ 'ખીલા' કાવ્યના કેન્દ્રમાં ઈશુ ખ્રિસ્તને વધસ્તંભ પર ખીલે જડી દેવાનો પ્રસંગ છે. આ કાર્ય અવિચારી અને અજ્ઞાનીજનોના હાથે થયું હતું. ખીલે જડી દેવાથી ઈશુ ખ્રિસ્તના દેહમાંથી લોહી નીતરી રહ્યું, હતું. ત્યાં એક વૃદ્ધ લુહાર ફૂસ પાસે આવે છે અને ઈશુના દેહની આવી કરુણા દશા જોઈને વ્યથિત થાય છે. તે વિચારે છે કે અરે ! મેં આ ખીલાનું સર્જન સદુપયોગની ભાવનાથી કર્યું હતું, તેનો આવો દુરુપયોગ શરે એની તો મને કલ્પના જ ન હતી.

જોકે, કવિની દસ્તિએ ઈશુ ખ્રિસ્તને ભલે ખીલે જડી દીધા, પણ
એમના દેહમાંથી નીતરતું લોહી જાણે સૂર્ય જેવું પવિત્ર અને
શુદ્ધ છે. એમની આંખો ચંદ્રની શીતળતાના માધુર્યથી શોભે છે.
આમ, 'ખીલા' કાવ્યનો કેન્દ્રવતી વિચાર એ છે કે સંસારમાં
સર્જનાત્મક અને સંહારાત્મક એ બે વૃત્તિઓ ધરાવતા માણસો
હોય છે; પરંતુ સર્જકે સારા હેતુથી કરેલ સર્જન વિનાશકરૂપે
જોવા મળે ત્યારે સર્જક વ્યક્તિત શાય છે.

2. હું ચાહું છું

- 'હું ચાહું છું' કાવ્યનો ભાવાર્થ તમારા શબ્દોમાં આલેખો.
- 'હું ચાહું છું' કાવ્યમાં કવિ સાચી ચાહના એટલે કે સાચા સ્નેહનું મહત્ત્વ સમજાવે છે. સમાજની સુંદર વસ્તુ કે વ્યક્તિ પત્યે સૌને સ્નેહ થાય છે; પરંતુ અસુંદર વસ્તુ કે વ્યક્તિ કોઈને પસંદ નથી. એને કોઈ ચાહતું નથી. કવિને તો સૃષ્ટિમાં જેટલી અસુંદર વસ્તુ કે વ્યક્તિ હોય તેને પણ અતિશય ચાહી ચાહીને સુંદર બનાવવી છે;

કારણ કે કવિ જાણે છે કે સંસારના સર્વ નાશવંત સંબંધો
કરતાં શાશ્વત સ્નેહ સર્વોપરી છે. આથી કવિ આ કાવ્યમાં
જીવનના રાગ-દ્રેષ્ટ, ઉંચ-નીચ, સુંદર-અસુંદર વગેરે દ્વાન્દ્રોથી
મુક્તિ મેળવવા માટે સાચા સ્નેહને પ્રાધાન્ય આપે છે.

Thanks

For watching